

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

**Quæstionum Canonicarum, In Quinque Libros
Decretalium, Tomus ...**

In Librum I. Decretalium, Per quadraginta, & tres Titulos distributum, in
quo agitur De Constitutionibus, Seu Legibus universim ...

Krimer, Ferdinand

Augustæ Vindelicorum, 1706

Quæstio XXXIX. In Tit. XXXIX. De Syndico.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-73031](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-73031)

QUÆSTIO XXXIX. IN TIT. XXXIX. DE SYNDICO.

1669. **S**yndicus, latinè *defensor*, propriè loquendo est *Procurator Universitatis ad negotia illius tractanda*, ac potissimum ad causas, & lites in iudicio persequendas constitutus, ut dicitur *L. 1. §. quibus autem, ff. quod cujusque Universi. nomine*. Per *Universitatem* hic intelligitur *hominum, in civili Societate viventium, communitas*; qualis est in oppidis, & pagis, cuj tria sunt genera juxta Bartolum, *consilio 189. Collegia autem dicuntur à simul legendo*, quia plures in unum corpus colligantur. Nam unus non constituit Collegium; quamvis retineat; nec pauciores, quam tres; sic *Wesfenbecius l. 3. ff. tit. 4. n. 2. ex L. Neratius, 85. de Verb. signific.* Differt à *Procuratore*, quòd hic sit *persona privata*, & constituatur à *Domino privato*; ille verò *persona publica*, ab *Universitate*, vel *corpore aliquo*, habens *authoritatem agendi*, vel *defendendi ejus causas in iudicio*.

1670. Ad constituendum *Syndicum* omnes de Collegio vocandi sunt, qui habent *ius suffragij*; quia *quod omnes tangit, ab omnibus probari debet*. Constitui potest aliquis, sive sit de Collegio, sive non; & *universim*, qui *Procuratores esse possunt*, hi & *Syndici*; & *vice versa*, qui *Procuratores esse prohibentur*, multò magis ab officio *Syndici*, tanquam *publico*, arcendi sunt. Ex hoc sequitur, etiam *Regulares in causa suæ Communitatis*, de consensu *Praelati*, posse constitui *Syndicos*; quamvis *Sacri Canones illis suadeant*, ut constituto stipendio *Syndicum extraneum eligant*, qui *causas sui monasterij agat*; cum expediat, *servos DEI*, etiam cum aliquo suo *incommodo*, à *strepitu forensi abstinere*, *c. unic. h. t.*

1671. Not. præterea, quòd; sicut *privatæ personæ*, ad *negotia in iudicio peragenda*, *Procuratorem constituunt*, *L. 1. §. quibus, ff. quod cujusque*; sic *Universitas, Monasterium, Collegium*, constituat *Procuratorem*, vel *administratorem bonorum*, quem appellant *Actorem*, seu *Oeconomum*; & si ad *negotia in iudicio tractanda*; *Syndicum*, seu *defensorem*, ut habe-

tur *cit. L. 1. quamvis de Jure Canonico*, qui *Ecclesiæ*, aut *Monasterij rationes curant*, dicantur *Oeconomi, c. volumus, dist. 89. c. cum vos, de offic. Ordin. & alibi. Not. 2. quòd Monachi non agant in iudicijs per se, sed per Syndicum, esse de honestate; non autem necessitate præcepti*. Nam in *cit. c. unic. h. t.* solum dicitur, *expedire*, ut non per se, sed per *Syndicum*, seu *Oeconomum*, à *Monasterio designatum cum solario*, causas suas in iudicio trahent.

Nec obstat, quòd in *c. cum venisset, 2. de in integr. restit.* dicatur, quòd *Judices auctoritate Apostolica Monachis injunxerint, ut Syndicum, seu Procuratorem eligerent, qui in causis Monasterij, & consultatione ageret, & utiliter responderet*. Nam, cum *Monachi Rothomenses Abbatem elegerint*, opponente se *Episcopo Venetensi*, quia sibi *ius competat Praelatos constituendi in Monasterijs diocesis suæ*; ad hanc *controversiam Judices, à Sede Apostolica, communi partium consensu, impetrati sunt*; quorum duo, cum ad *Monasterium accederent, electus (qui & intrusus dicebatur) id præsentiens, juri suo renunciavit*. Sed *Judices præceperunt Monachis, ut Syndicum, seu Procuratorem, ad causam illam constituant, & deinceps Abbatem eligere non audeant, donec cognoscatur de jure, quòd Episcopus sibi vendicabat*. Sed ad hoc respondetur cum *Gonzalez ad cit. c. unicum, n. 14. in eo textu Monachos, coram Judicibus delegatis, non comparuisse per se; & ideo illis hoc præceptum esse; cæteroquin, si ipsi per se causam agere voluissent; fuisse audientos; quia erat negotium Monasterij super jure electionis, & coram Judicibus Ecclesiasticis*.

Cum autem *n. 1670. dixerimus, quòd Syndicus, sive Actor Universitatis parem potestatem consequatur, quam Procurator, ex L. Item 6. ff. quod cujusque Universitatis*; jmo omnia expedire possit, quæ aliàs speciale *mandatum* requirerent; consequens est, posse etiam *transigere, juramentum deferre, vel præstare, nomine Universitatis*; cum intelligatur constitu-

tus cum libera potestate, licet id non sit expressum, ut notat Andreas Gail. l. 2. ob-
serv. 72. n. 11. Hinc not. 3. ad officium
Procuratoris ad judicia, seu lites, pertine-
re potestatem non tantum ad agendum,
sed etiam defendendum; ideoque Pro-
curatorem simpliciter constitutum, cense-
ri constitutum ad utrumque, l. 33. §. æ-
quum, ff. de Procurat. Not. 4. Procurato-
rem constitutum ad agendum, qui pro
Domino suo respondere recusat, ab agen-
do repelli posse; constat ex L. Mutus, §.
pena litigant: ff. eod. & l. unica C. de sa-
tisdat junct. gloss. in c. Accedens, 10. eod.
V. Respondendum.

2673. Not. 5. Procuratorem non esse ido-
neum, nisi habeat mandatum Domini ad
agendum, & respondendum, quin suffi-
ciat ad unum tantum; id, quod etiam di-
citur in c. Accedens 10. de Procurat. Nam
cum nobilis quædam mulier de Massa, fi-
lio suo, (cujus tutrix fuit, ut Innoc. hic
commentatur) desponsasset Ubaldi ci-
vis Pisani filiam; & postea à promissione,
nomine filij facta recedere voluisset, sub
potestate civis Pisani detenta fuit. Hac re
cognita, rescriptit Gregor. IX. ad Ubal-
dum, mulierem illam curet securè deduci
ad castrum suum, ut ibi libera existens,
Procuratorem ad Sedem Apostolicam mit-
tere possit; & ipse quoque Ubaldu Procuratorem idoneum super causa illa spon-
saliorum ad eandem Sedem mittat, data ei
plena potestate ad agendum, & respon-
dendum.

2674. Not. 6. cum supr. diximus, Procurato-
rem constitutum ad lites, intelligi consti-
tutum ad lites, non tantum presentes, sed
etiam futuras, ut volunt Wesenbecius in
ff. de Procurat. n. 9. & alij; quia propo-
sitio indefinita æquivaleret universali, arg.
c. 22. de Privileg. id procedere, saltem de
litibus futuris, quæ vel oriuntur ex prio-
ribus, ipsi commissis; vel saltem connexæ
sunt; ita Francus in c. qui ad agendum 4.
de Procurat. in 6. à n. 3. quod etiam pro-
cedit, si Dominus, dum Procuratorem
constituit, nullas lites haberet; sic enim
eo ipso mens foret, si quæ emergerent.
Not. 7. in mandato, generaliter dato Pro-
curatori, semper intelligi excepta ea, quæ
speciale mandatum exigunt; qualia sunt
causa matrimonialis, impetratio rescripto-
rum, petitio restitutionis in integrum,

compromissum, donatio, vel remissio de-
biti liquidi, &c. de quibus V. gloss. in cit.
c. qui ad agendum, V. vel pacisci, Francus
ibid. §. fin. n. 3. & Durand. in Specul. de
Procurat. §. 4. à n. 1.

Et hoc verum est, licet Procurator con-
stitutus sit generaliter ad omnia cum clau-
sula, ut omnia expedire possit, etiamsi spe-
ciale mandatum exigant. Nam adhuc,
vi hujus generalitatis, admitti non debet
ad ullum articulum, qui speciale mandatum
exigit. Sic enim expressè statutum est in
dict. c. qui ad agendum, ubi dicitur: Qui
ad agendum, & defendendum, ac genera-
liter ad omnia (etiamsi mandatum exigant
speciale) constituitur Procurator: ex vi
generalitatis hujusmodi, ad aliquem arti-
culum, in quo speciale mandatum exigitur,
admitti non debet; sed, si aliquis, vel ali-
qui de articulis speciale mandatum exigen-
tibus specificati fuissent, adjecta clausula
generali: tunc ad non expressos etiam ad-
mittetur. Procurator quoque absque spe-
ciali mandato juramentum deferre, tran-
sfigere, vel pacisci non potest: nisi ei bono-
rum, vel causæ administratio liberè sit
concessa.

Ex hoc textu, præter jam dicta, collig-
es 1. si in Procuratorio mandato unus,
vel plures articuli ex ijs, qui speciale man-
datum requirunt, expressi sint, adjecta
clausula generali, tunc etiam ad casus non
expressos (smiles) Procuratorem admit-
tendum esse. Colliges 2. non posse Pro-
curatorem, absque mandato speciali jura-
mentum adversario deferre ad litis deci-
sionem; nec transfigere, aut pacisci: nisi
bonorum, vel causæ libera administratio
ipsi commissa sit. Colliges 3. quod Pro-
curatoris officium, cum species mandati
sit, ad plura se non extendat, quam jussum
fuerit, juxta L. diligenter. ff. mandati.
Quare si Procurator ad lites constitutus sit,
agere, & defendere potest; sicuti litis in-
stantia exigit: at verò pacisci, transfigere,
vel compromittere non potest; cum hæc
ad judicia per se non pertineant.

Colliges 4. aliud dicendum de admini-
stratore bonorum, seu jurium; si enim
cum libera, seu plena potestate datus sit,
quæ dicta sunt, præstare potest; ut docet
Layman in c. 2. de Suppl. negl. Prælat. in
6. & in c. contingit 3. in fine, de trans-
act. Bartolus in L. mandato, 6. ff. de Pro-
curat.

curat. Quare Procurator ad lites, cui infu-
per libera causæ administratio commissa
est, transigere etiam, aut compromittere
poterit, uti etiam indicatur in L. Procura-
tor, cui, § 8. ff. eod. Colliges §. dicendum
etiam de Procuratore ad negotia generali-
ter constituto, quod alienare, & transigere
absque speciali mandato non possit, ut in-
dicatur cit. c. qui ad agendum, & habetur
in cit. L. mandato, & L. Procurator toto-
rum, § 3. ff. eod. si autem libera bonorum
administratio data sit, tum omnia facere
potest; præterquam quod donare non pos-
sit, ut tradit Layman in cit. c. 2. de suppl.
negl. Prælat. in 6.

Not. 8. ut procedat, quod diximus su-
prà, Procuratorem admittendum esse
etiam ad casus non expressos in mandato
(intellige ad similes expressis, non autem
majores) si unus, vel plures articuli ex iis,
qui speciale mandatum exigunt, expressi
sint adjunctâ Clausulâ generali requiri, quod
expressio talium articulorum fiat per mo-
dum permissionis, non autem exceptionis.
Nam exceptio potiùs diminuit, non auget;
sic glossa marginal. in cit. c. qui ad agendū.

Dices: talis exceptio saltem firmabit regu-
lam pro casibus non exceptis. R. id
procedere; si tales casus non excepti aliàs
comprehendantur in regula secundum se;
non autem, secus. Nam exceptio non
facit, ut aliquid contineatur in jure, à quo
certus casus excipitur; quod seclusâ tali
exceptione in eodem non continetur. Un-
de non est propriè exceptio, sed solum cau-
tela quædam, ne talis casus comprehensus

conferatur. Exceptio enim derivatur à
verbo excipere, quod idem est, atque de-
mere, vel eximere numero; & ut sic idem
valet, atque demptio, vel exemptio: in qua
latina significatione dicitur, exceptio firmat
regulam. Apud Juridicos exceptio latè
accepta, est defensio, per quam se Reus
defendit ab Actore; juxta Azon: in Sum-
ma c. de except. Not. 9. ex c. non injustè,
14. de Procurat. Procuratorem datum ad
litem, contra latam sententiam appellare
posse, & plerumque debere: imò & appel-
lationem, vigore prioris mandati Procu-
ratorij, prosequi non prohiberi; non tamen
ad id obligari, dummodo Domino matu-
rè denuntiet, ut ipse prosequi possit, L. in-
vitus, 17. junct. gloss. c. de procur. Exci-
pe cum Abbate hic n. 13. nisi sit Procurator
generalis, seu datus ad omnes causas; tunc
enim appellationem prosequi obligatus est;
cùm & causa appellationis judicialis sit. Ex
his patet ad n. 2670. quid possit Syndicus?

Ad extremum not. 10. Syndicum non
teneri cavere de rato, nisi prudenter dubi-
tetur de mandato; nec cogi satisfacere judi-
catum solvi; quia publica autoritate con-
stituitur, sicut Tutor; cùm Universitas
semper præsumatur esse solvendo, ut no-
tat gloss. cit. Officium autem Syndici finiri
ferè iisdem modis, quibus mandatum
Procuratoris; nisi quod non finiatur mor-
te illorum, qui constituerunt, manente
Universitate, seu Communitate, à qua
constitutus est; per L. 17. §. in Decurio-
nibus, ff. quod cujusque Uni-
versit.

QUÆSTIO XL.

IN TIT. XL. DE IIS, QUÆ VI, METUSVE CAUSA FIUNT.

Cùm versemur nunc in præparatorijs
ead judicium, de quo tractat liber se-
cundus, notandum, quod antequam ad
illud eatur, interdum agatur de restitutio-
ne, per quam vel actio jure extincta recu-
peratur; vel nata, quoad effectum impe-
ditur per exceptionem, quæ Actori oppo-
nitur: ut si quis aliquid egit, ex quo alter
prætendit obligationem. Nam si illud ac-
tum est per vim, vel metum incussum in-
justè, rectè contra Actorem opponi potest

exceptio rei gestæ per vim, vel metum;
quo fit, ut metu tali inductus contra na-
tam obligationem, quam præterdit Actor,
restituatur; hoc est, reponatur in eum sta-
tum, quo fuit, antequam ex vi, vel metu,
illud ageret, ex quo præterditur obligatio.

Hinc not. 1. in hoc, & sequenti titulo
agi de Prætorijs remedijs, per quæ læsis in
contractu, aut quasi contractu per metum,
seu vim injustam, aut ob ætatem, vel simi-
lem causam, subvenitur per in integrum
restitu-